

Noteringar från Svenska Terrierklubbens Avelskonferens med rasklubbarnas avelsråd lördagen den 4 oktober – söndagen den 5 oktober 2014

Plats: Scandic Hotel, Upplands Väsby, Stockholm

Närvarande:

Rasklubbar: 26 deltagare från 18 rasklubbar enligt deltagarförteckning

Föreläsare: Helena Frögéli, Avelskonsulent/Mentalitet SKK och Thomas Uneholt, vice ordförande i SKKs Föreningskommitté och Utställningskommitté

Uppfödarpanel: Åsa Sandberg, Borderterrierklubben, Boel Rosenlund, Svenska Wheatenterrierklubben, Anna Wilsson, Jack Russelklubben och Birgitta Hasselgren, Westiealliansen

SvTeK AK: Annica Andersson, sammankallande, Anna-Karin Bergh, AnnChristin Molin och Lena Lidsell

Avelskonferensen öppnas

Annica Andersson, sammankallande i SvTeK AK hälsar välkommen och börjar programmet med att berätta om Svenska Terrierklubbens historia; 1903 startade verksamheten med rasen foxterrier. Idag har Svenska Terrierklubben delegerat rasansvar för 36 terrierrasor i 30 rasklubbar, den senaste i raden är Svenska Terrierbrasileiroklubben. Det blev också en kort dragning av SvTeKs organisation med kommittéer, lokalklubbar samt rasklubbar.

- Det är flera år sedan vi senast hade en Avelskonferens och tanken är att vi ska hitta former för ett bra samarbete mellan oss i SvTeK AK och med er från rasklubbarnas avelsråd för att kunna nätverka mer med varandra. Med dialog vill vi sprida ringar på vattnet, säger Annica.
- Det är också viktigt att vi får tillfälle att diskutera RAS. Många klubbar är igång med revideringar. Vi vill också prata om avelsrådets vardag och hur vi säkerställer dialogen mellan uppfödare och avelsråd.

Att arbeta med RAS

Därefter lämnar Annica över till Anna-Karin Bergh för programpunkten "Att utforma mål och strategier för RAS".

RAS-arbetet är en stor och viktig uppgift för avelsråden i klubbarna och även för SvTeKs Avelskommitté. Anna-Karin förklarar att uppföljning och utvärdering ska ske av RAS varje år och skickas till SvTeKs AK. RAS ska vara ett levande dokument för uppfödare och medlemmar och med utvärderingar blir också revideringen vart 5:e år så mycket enklare. SvTeKs AK granskar klubbarnas revideringar och skickar därefter dokumenten till SKK för fastställande och publicering på SKKs hemsida/Köpa hund.

- Vi får in många RAS till AK som vi granskar och den erfarenhet vi har är att det är svårt att vara tydlig och skilja på mål och strategier som lätt blandas ihop.

- En annan svårighet som vi ser är att sätta mätbara mål och att koppla nuläge, mål och strategi till varandra. Målen ska utvärderas varje år och måste formuleras så att de kan utvärderas, säger Anna-Karin och gav några praktiska exempel som diskuteras.

RAS-dokumentens revideringar är inget "enmansjobb", utan bör komma ur en diskussion med uppfödare, hanhundsägare och medlemmar.

- Ta gärna in fler i arbetet som kan hjälpa till, och kanske någon som är duktig på att skriva svenska och på att korrekturläsa, tipsar Anna-Karin.
- Vår uppfattning i AK är att SKK blivit lite strängare och "höjt ribban" något från de ursprungliga versionerna vid granskningarna av RAS.

Under programpunkten diskuteras även "Varför RAS och för vem?"

- Är det för Kennelklubbens skull vi skriver RAS-dokumentet, frågar Anna-Karin. Nej, naturligtvis inte. RAS är till för att jobba med rasens framtid och överlevnad. Uppfödare och valpköpare ska på ett enkelt sätt kunna läsa och ta till sig mål och strategier i dokumentet, menar Anna-Karin och gick igenom strukturen i RAS.

Historik – får inte bli det längsta avsnittet i RAS. Titta på rasen både nationellt och internationellt.

Population/avelsstruktur – bör innehålla registreringsciffror, inavelsökning, kullstorlekar, antal avelsdjur och avkommor per avelsdjur. Fundera över nivån på genomsnittlig inavelsökning. SKK har 6,25 procent som tak som rekommendation för enskilda parningar.

Hälsa – hur kan hälsoenkäter utformas och bli ett underlag. Mall finns på SvTeKs och SKKs hemsidor. Kolla gärna Försäkringsbolagens statistik.

Mentalitet – beskriv rasens typiska temperament, skriv inte bara "trevlig".

Redovisa också gärna jakt- och bruksegenskaper hos jaktraserna och fundera på vilken roll MH och nya BPH har.

Exteriör – finns det någon konflikt mellan population-exteriör-hälsa? Det kan vara svårt i små raser med liten avelsbas. Fundera på om det blir lite för hög nivå på exteriör i förhållande till population?

Övrigt – titta gärna på kritiklapparna, finns det något anmärkningsvärt. En del rasklubbar har valt att väga och/eller mäta hundar på sina rasspecialer.

Bilagor – lägg gärna hälsoenkät och rasstandard som bilaga för att korta ner själva RAS-dokumentet.

Förankring – redovisa hur revideringen har presenterats och förankrats bland uppfödare och medlemmar.

Anna-Karin berättar att det finns en RAS-mall på SKKs hemsida som kan följas för en bra struktur. Flera av deltagarna önskar tips på några välskrivna RAS att ha som förebild.

Avelsdata

Helena Frögéli, avelskonsulent på SKK ger tips om hur vi hittar rätt i SKKs Avelsdata och berättar om SKKs arbete med rasernas mentalitet. Avelsdata kom till 2006 som ett praktiskt verktyg för uppfödarna. I registret finns cirka 2,8 miljoner hundar födda från 1990. I Avelsdata finns det uppgifter om hundarnas härstamning, hälsa, kullar, tävlingsresultat och mentalbeskrivning. Det finns även statistik för hälsan och det går att göra provparningar. Numera går det även att nå avelsdata i Norska och Finska Kennelklubbarna utan kostnad. Helena pekar på vad stopptecken i avelsdata står för och att det finns ytterligare information att få under "i"-knappen.

- En förstudie pågår kring hur både Avelsdata och Hunddata kan utvecklas vidare, säger Helena och berättade att BPH bland annat kommer att redovisas i nästa uppgradering som kommer inom kort. (Uppgraderingen är nu gjord och finns ute på SKKs hemsida).

Inavel

- Överanvänd inte hanar, utan använd idealt sett lika många hanar som tikar i avel. Statistik finns under "Djur använda i avel". I kommande revidering av Avelsdata kommer uppgifter om genomsnittligt släktskap, ett bra verktyg för att nyttja avelsbasen effektivare. En grov tumregel är att ingen hund ska under sin levnad producera mer än 5 procent av det antalet valpar som registrerats de senaste 5 åren.

Mentalitet

- Jag har läst samtliga terrier-RAS och ser att ni kommenterar hundarnas mentalitet väl och det är bra, menar Helena. En bra mentalitet på våra hundar leder till bra hundhälsa och ett bra liv för hundägarna. Med MH och BPH får vi ett bra värde på att våra hundar är anpassade till sin funktion och samhällets krav.

Vad är bra/god mentalitet?

Hur ska mentalitet mätas och vem bestämmer hur rasen ska vara? Många svar finns i rasstandarden. Försök att vara tydliga i RAS när ni beskriver hur rasen ska upplevas.

- När tillräckligt många hundar BPH-testats går det att få fram ett spindeldiagram som kan vara ett bra diskussionsunderlag. Minst två hundar måste ha deltagit för att få fram ett rasdiagram. Det är dock viktigt att titta på diagrammen individuellt och inte bara på medelvärdena för rasen, då en del värden kan "ta ut" varandra och då ge en felaktig bild, som kanske inte ens existerar i den efterfrågade rasen. Titta gärna på hela familjer/släkter, då både arv och miljö påverkar. Ni kan också ta med frågor om mentalitet i era hälsoenkäter för att få återkoppling från valpköpare, säger Helena.

Mentalbeskrivningar

Under 2012 sättes nya BPH som är en mer beskrivande test och ger en mer nyanserad bild av hunden än gamla MH. Välj gärna BPH för icke brukshundsraser. För att få göra en test måste hunden vara 12 månader. Idag finns det 22 banor över landet och det kostar runt 650-750 kronor för en BPH-test. I Bjuv har Svenska

Terrierklubben en bana och ytterligare en är på gång. Resultaten rapporteras in till SKKs Avelsdata. Varför ska vi ha mentalbeskrivningar och för vem är de till för?

- För uppfödarna är mentalitet ett viktigt avelsmål. För den blivande hundägaren kan det vara en del i valet av ras. För Specialklubbar och Rasklubbar en bra översikt över populationen, förklarar Helena.
- Sponsra gärna anmälningsavgiften för BPH från rasklubben för att få med hundar från vanliga valpköpare, säger Helena Frögéli avslutningsvis.

Därmed var det slut på första konferensdagen som följdes av middag och trevlig samvaro.

Söndagens program

Exteriörbedömning eller – beskrivning?

Thomas Uneholt berättar om arbetet i SKKs arbetsgrupp med uppdraget att se över SKKs framtida utställningsverksamhet. Idag finns det cirka 600 utställningar årligen i Sverige. Är det lagom eller för få? Är anmälningsavgifterna för höga? Det är exempel på ett par frågor som fanns i enkäten på SKKs hemsida för att få veta hur utställarna upplever SKKs utställningsverksamhet.

Thomas redovisar en sammanställning av svaren. Enkäten har nu också skickats till läns- specialklubbar samt rasklubbar för att få veta hur utställningarna upplevs ur ett arrangörsperspektiv. SKK har funderat mycket på syfte och mål och om tävlingsverksamheten tagit över mer eller mindre från avelsutvärdering som var tanken från SKK från början.

- Är det så att alla topplistor gjort utställningarna till en ren tävlingsverksamhet och att diskussionen om exteriöra förtjänster och rastypiska detaljer kommer i skymundan?
- Vilken inverkan har då denna förskjutning av syftet fått på avelsarbetet och det kynologiska arbetet som SKK har att förvalta? Föder dagens uppfödare upp hundar för att i första hand vinna på utställningar eller för rasens bästa och dess utveckling? Det är viktiga frågor att fundera kring, menar Thomas.

Han berättar att gruppen också tittar på exteriörbeskrivningar som ett alternativ och som kanske ska arrangeras av Specialklubbarna, medan SKK fortsätter att arrangera utställningar med fortsatt tävlingsverksamhet och topplistor?

Enkäten om utställningsverksamheten på SKKs hemsida gav nästan 5 000 svar och än har inte ras- och specialklubbar svarat. Resultaten kommer att redovisas i januari och då ska arbetsgruppen jobba vidare med ett antal frågor. Beslut blir det hösten 2015 i KF.

- Det viktiga med SKKs framtida utställningsverksamhet är att vi hittar en balans mellan tävling och avelsvärdet, menar Thomas Uneholt.

Digitala hjälpmedel i RAS-arbetet

Annica Andersson visar en del praktiska redskap som finns för klubbarnas avelsråd, bland annat avelsfunktionärsbiblioteket som finns på SKKs hemsida.

- Gå igenom vad som finns där och var pålästa. Det finns många medlemmar som har gjort det, menar hon. Se också till att rasklubbarnas sekreterare vidarebefordrar viktig information till er som är avelsråd. På SvTeKs hemsida finns en del lathundar, mallar och enkätunderlag samt nyttiga länkar. Tänk på att RAS är vårt huvudsakliga uppdrag. Styr upp diskussioner med medlemmar och uppfödare genom att informera via klubbens sedvanliga kanaler. Avstå ifrån att utföra det arbetet via chattar, tipsar Annica.

Digital hälsoenkät

Bullterrierklubben delar med sig av sina erfarenheter av att göra hälsoenkäter med Google Drive via ett bildspel som visas av Annica. Genom att ta in enkätsvaren via Google Drives formulärfunktion får man enkelt och snabbt kvalitativ information om rasens hälsa. Med digitala enkäter slipper man ifrån en massa pappersarbete och portokostnader. Analyser och resultat kan också sammanställas direkt och Google Drive tillhandahåller även sin motsvarighet till Ms PowerPoint för presentationer.

Gör hellre flera små enkäter än stora, ta ett par ämnen i taget, så blir sammanställningarna inte så jobbiga. Informera i rastidningen och på andra håll att enkäten finns på klubbens hemsida. Glöm inte att dela resultaten med klubbens medlemmar och uppfödare.

DNA-tester

Annica redovisar kort om DNA-tester och berättar att SKK har ett restriktivt förhållningssätt till alla DNA-tester som erbjuds hundägare. För central registrering av de DNA-tester som SKK godkännt, krävs blodprov. Svabbtester med saliv är inte godkända av SKK.

- Se DNA-tester som ett hjälpmedel, men var lite skeptiska till alla DNA-tester som erbjuds från olika labb, svenska som utländska. Ta till er SKKs policy som kommer inom kort, är Annicas råd. (SKKs policy har nu kommit och finns längst ner i dokumentet).

Agria Breed Profile

Agria för statistik över bolagets försäkringsfall och dessa får vi ta del av som rasklubbar och som kan vara ett bra hjälpmedel i RAS-arbetet, berättar Annica. På väldigt små raser finns det inte statistik, det måste registreras 100 valpar/år i snitt för att få fram en statistik. Hör gärna med fler försäkringsbolag om de kan redovisa någon statistik för rasen.

SRD

I dagsläget finns sex terrierraser med i SRD. Flera rasklubbar har frågat varför "rasen" helt plötsligt har fått observandum adderade efter remissrundan? Annica

förklarar att SRD numera tagits upp av Nordiska Kennelunionen – då förkortat BSI - Sverige, Norge, Finland och Danmark, och det är förklaringen till att en ras kan ha fått observandum som tillförts av grannländerna som den inte haft i SRD tidigare.

Anpassad uppfödarutbildning

Annica berättar att SKKs Utbildningskommitté jobbar på en digital uppfödarutbildning och att Svenska Terrierklubbens medlemmar eventuellt kan få ingå i kommande pilotutbildning, där en tilläggsmodul anpassas för terriergruppens uppfödare.

Anomalirapportering

Hur gör vi och hanterar frågor från till exempel valpköpare som rapporterar en allvarlig sjukdom på sin hund? Håll huvudet kallt, är Annicas råd. Anonym inrapportering eller med namnämmande är hundägarens val. Uppmana hundägaren att informera uppfödaren i alla lägen.

- Fastställd diagnos. Begär in officiellt veterinärintyg alternativt kopia på journal.
- Samla information.
- Aidentifiera
- Omvandla till statistik.
- Betänk sekretessen. Titta på SKKs riktlinjer för avelsråd. Medlemmar måste kunna vara trygga med att vi som avelsråd inte far iväg med informationen. Här frågar Annica om ett forum för enbart avelsråd kan vara en hjälp, typ slutna Facebook-grupp, för att stötta varandra i svåra frågor som anomalirapportering med mera?

Ingen uppfödare en ö

Helgens sista programpunkt blev en paneldiskussion där representanter från fyra rasklubbar redovisade sina erfarenheter av uppfödarträffar. Några har regelbundna uppfödarträffar, där även hanhundsägare och medlemmar deltar. Framför allt var rådet att locka med ett intressant program för att få deltagare att komma och att ha gott om tid på sig för att diskutera aktuella frågor. Lagg inte uppfödarträffar i samband med någon annan aktivitet, typ rasspecial eller liknande. Prova gärna grupparbeten som kan bli lyckade även om det finns olika uppfattningar. Se till att grupperna redovisar sina arbeten, och där alla slutligen får enas om en ståndpunkt. Ett annat tips är att fråga medlemmar och uppfödare vad de vill ha ut av klubben. Det ska vara löna sig att vara medlem i en rasklubb!

Sponsorer

Avelskonferensen avslutas med att alla deltagare får SKKs nya avelsbok – Hundavel i teori och praktik. Konferensen har genomförts med bidrag från SKK, Agria och SvTeK samt gåvor från Agria och Royal Canin.

Vid noteringarna

Lena Lidsell

Policyuttalande från SKK avseende tillämpningen av genetiska tester i avelsarbetet (10 oktober 2014)

Genetiska tester är ett utmärkt verktyg i avelsarbetet för bättre hälsa hos våra hundar, förutsatt att dessa tester är tillförlitliga, relevanta och används på ett klokt sätt. Uppfödare och hundägare bör noggrant utvärdera nyttan med och konsekvenserna av ett genetiskt test innan detta utförs. Risken med ett ensidigt eller överdrivet fokus på DNA-testresultat är att andra viktiga åkommor eller egenskaper hamnar i skymundan. SKKs avelskommitté vill understryka vikten av att man i avelsarbetet utgår ifrån hur vanligt förekommande och hur stort kliniskt problem en sjukdom är, snarare än att utgå ifrån vilka tester som finns tillgängliga. Om en sjukdom inte utgör ett kliniskt problem i rasen och/eller det DNA-test som erbjuds för denna åkomma inte anses tillförlitligt är det bättre att avstå från att testa sin hund. Risken är annars att avelsbasen begränsas på felaktiga grunder, eftersom du som uppfödare är skyldig att ta hänsyn till testresultatet i ditt avelsarbete. Det är viktigt att ha i åtanke att hundavel handlar om mycket mer än enstaka sjukdomar, och att genetiska tester, även om de idag är många, inte ger hela bilden.